

Közzététel: 2026. július 29.

A tanulmány címe:

Beszélgetés Sándorné Kriszt Évával, a Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem egyetemi tanárával, a statisztika oktatásának szakértőjével

Szerző:

LAKATOS MIKLÓS, a Statisztikai Szemle nyugalmazott főszerkesztője

E-mail: drlakatosmiklos@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.20311/stat2026.07.hu0677>

Az alábbi feltételek érvényesek minden, a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) Statisztikai Szemle c. folyóiratában (a továbbiakban: Folyóirat) megjelenő tanulmányra. Felhasználó a tanulmány vagy annak részei felhasználásával egyidejűleg tudomásul veszi a jelen dokumentumban foglalt felhasználási feltételeket, és azokat magára nézve kötelezőnek fogadja el. Tudomásul veszi, hogy a jelen feltételek megszegéséből eredő valamennyi kárért felelősséggel tartozik.

1. A jogszabályi tartalom kivételével a tanulmányok a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Sztj.) szerint szerzői műnek minősülnek. A szerzői jog jogosultja a KSH.
2. A KSH földrajzi és időbeli korlátozás nélküli, nem kizárólagos, nem átdadható, térítésmentes felhasználási jogot biztosít a Felhasználó részére a tanulmány vonatkozásában.
3. A felhasználási jog keretében a Felhasználó jogosult a tanulmány:
 - a) oktatási és kutatási célú felhasználására (nyilvánosságra hozatalára és továbbítására a 4. pontban foglalt kivétellel) a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
 - b) tartalmáról összefoglaló készítésére az írott és az elektronikus médiában a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
 - c) részletének idézésére – az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven – a forrás, valamint az ott megjelölt szerző(k) megnevezésével.
4. A Felhasználó nem jogosult a tanulmány továbbértékesítésére, haszonszerzési célú felhasználására. Ez a korlátozás nem érinti a tanulmány felhasználásával előállított, de az Sztj. szerint önálló szerzői műnek minősülő mű ilyen célú felhasználását.
5. A tanulmány átdolgozása, újra publikálása tilos.
6. A 3. a)–c) pontban foglaltak alapján a Folyóiratot és a szerző(ke)t az alábbiak szerint kell feltüntetni:

„*Forrás: Statisztikai Szemle c. folyóirat 104. évfolyam 7. számában megjelent, Lakatos Miklós által írt, Beszélgetés Sándorné Kriszt Évával, a Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem egyetemi tanárával, a statisztika oktatásának szakértőjével* című cikk (link csatolása)”

7. A Folyóiratban megjelenő tanulmányok kutatói véleményeket tükröznek, amelyek nem feltétlenül esnek egybe a KSH vagy a szerzők által képviselt intézmények hivatalos álláspontjával.

Lakatos Miklós

**Beszélgetés Sándorné Kriszt Évával, a Budapesti
Gazdaságtudományi Egyetem egyetemi tanárával,
a statisztika oktatásának szakértőjével**

**In Conversation with Professor Éva Sándorné Kriszt
of the Budapest University of Economics and Business:
Reflections on a Career in Statistics Education**

Lakatos Miklós, a Statisztikai Szemle nyugalmazott főszerkesztője
E-mail: drlakatosmiklos@gmail.com

1956. szeptember 26-án született Budapesten. Egyedüli gyerekként, szeretetteljes családi légkörben nőtt fel. Középiskolai tanulmányait a budapesti Rudas László Közgazdasági Szakközépiskolában végezte, 1975-ben érettségizett, majd 1981-ben a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem számvitel-statisztika tanári „B” szakán diplomázott. Kezdetben középiskolai tanárként dolgozott, 1985 óta a Pénzügyi és Számviteli Főiskolán tanít (ma Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem), végigjárva az oktatói fokozatokat a tanársegédttől az egyetemi tanárig, sokszor vezetői pozíciót betöltve (tanszékvezető, rektorhelyettes, rektor). Számos szakmai szervezet tagja, vezető tisztségviselője; aktív szakmai, közéleti és publikációs tevékenységet folytat. Több, a statisztikával és a statisztika oktatásával foglalkozó tankönyv szerzője. Férjezett, egy gyermek édesanyja.

Beszélgetésünk elején – kérlek – szólj néhány szót a szülői házról, gyerekkorod családi körülményeiről, iskolai tanulmányaidról!

1956 viharos időszakában születtem, a forradalmi események közvetve hatottak rám is, ugyanis a budapesti kórházat, ahol világra jöttem, tűzvérségi találat érte, de ekkor édesanyámmal már otthon voltunk, így szerencsére nem esett bajunk. Bensőséges családi légkörben nőttem fel, nagyszüleimmel együtt laktunk, egyedüli

gyerekként sokat foglalkoztak velem, és nagy gondot fordítottak arra, hogy kiegyensúlyozott, boldog gyerekkorom legyen. Édesapám matematika iránti érdeklődése hatott rám, így középiskolai tanulmányaimat – gyakorlati megfontolásból is, miszerint legyen azért szakmám is – a Rudas László Közgazdasági Szakközépiskolában folytattam, ahol képesített könyvelő, statisztikus és vállalati tervező szakképesítést szereztem. Ez a tanulmányi irány is szerepet játszott abban, hogy elvégeztem a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen (ma Budapesti Corvinus Egyetem) a tanári „B”, azaz a számvitel-statisztika tanári szakot. Mindig is érdekelt a tanítás, ezért tanárként szerettem volna megkezdeni munkáséveimet, így 1981 és 1985 között a Leövey Klára Közgazdasági Szakközépiskolában dolgoztam. Időközben férjhez mentem, egy fiúgyermekem született, aki a Harvardon, az USA patinás egyetemén szerzett közgazdaságtanból doktori fokozatot, és jelenleg az Államokban dolgozik.

A középiskolai tanítás után szakmai pályafutásod döntő fordulópontjához érkeztél, elkezdted tanítani a Pénzügyi és Számviteli Főiskolán (ma Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem), ennek az intézménynek máig hűséges oktatója vagy...

Bár élveztem a középiskolai tanítást, régi vágyam volt, hogy a felsőfokú oktatásban is kipróbáljam magam. A középiskolai oktatást kissé szétaprózódottnak véltem, időnként 5-6 tantárgyat is tanítanom kellett, ezért már ebben az időszakban is vállaltam óraadást a Pénzügyi és Számviteli Főiskolán, amelynek 1985-től főállású oktatója lettem. Itt hasznát vettem a szakközépiskolai tanulmányaimnak is, mert főiskolánk fő profilja a gazdasági jellegű stúdiumok gyakorlati alkalmazásának oktatása volt. Ezen belül a közgazdasági ismeretekhez kapcsolódó leíró statisztikai és matematikai-statisztika tantárgyakat oktattam a Matematika-Statisztika Tanszéken. Ennek a tanszéknek később a vezetője lettem. Nem függetlenül a felsőfokú oktatás rendszerváltozást követő expanziójától, főiskolánk egyre nagyobb szervezetté nőtte ki magát, jelentősen nőtt a hallgatói létszám. 2000-ben integrálódott a három budapesti gazdasági főiskola: a Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskola, a Külkereskedelmi Főiskola és a Pénzügyi és Számviteli Főiskola. Ennek eredményeképpen létrejött a közel 18 ezer hallgatót oktató Budapesti Gazdasági Főiskola. 2016-ban sok-sok érvelésünk és küzdelmünk után sikerült alkalmazott tudományok egyetemi besorolást kapnunk. Jelenleg pedig Budapesti Gazdaságtudományi Egyetemenként működünk, bekerülve a legmagasabb intézményi kategóriába. Igyekeztem képezni magam, 1984-ben egyetemi doktori, 1999-ben PhD-fokozatot szereztem. Szakdolgozatomat a pedagógus nők helyzetéről, valamint a távoktatási rendszer fejlesztéséről írtam. A németnyelv-tudásomat sikerült olyan szintre hoznom, hogy németül is oktathattam. Ennek azért volt jelentősége, mert főiskolánkon,

majd egyetemünkön is – más felsőoktatási intézményekhez hasonlóan – idegen nyelven is elindultak a képzések. Ösztöndíjasként 1-2 hetes németországi tanulmányutakon vettem részt, főleg a távoktatás fejlesztésének témakörében.

Nagyon korán kezdtél el foglalkozni korunk egyik jelentős oktatási módszerével, a távoktatással. Hogyan változott ez az oktatási forma az elmúlt évtizedek során?

Az 1990-es években a németországi Hageni Távegyetem létrehozta budapesti oktatási központját, amelynek célja az önálló tanulás segítése volt. Ennek lényege, hogy a hallgatók sok segítséget, speciális tananyagokat kaptak önálló tanulásukhoz. Az volt a cél, hogy a hallgatók egyéni tempójukban, munka mellett is tudjanak haladni. A levelező képzésektől a sok támogatás, a folyamatos visszacsatolás, a konzultációs lehetőségek és a nagyobb rugalmasság különböztette meg lényegesen. Ebben az oktatócsomagban láttam a nappali tagozaton tanulókkal azonos szintű és korrekt számonkérés mellett minőségbiztosítási lehetőséget is. Úgy fogalmaztunk akkoriban, hogy olyan oktatócsomagokat kell készítenünk, amelyben a tananyag vezérli, tanítja a felhasználóját. Tulajdonképpen ez az oktatási forma volt a mai korszerű e-learning-tananyagok alapja. A hirtelen végbement technikai és technológiai fejlődés után az oktatásmódszertanban nagyobb minőségi ugrás következett be. Sok tapasztalatot szereztem oktatómunkámhoz nemzetközi kitekintésben is. A mai napig kapcsolatban vagyok a Hageni Távegyetemmel, amely tavaly ünnepelte fennállásának 50. évfordulóját.

Szintén sok évtizedes tapasztalatodról kérdezlek a hallgatókkal kapcsolatos egyéb oktatási módszerek változásáról, főleg, ami a matematikai-statisztikai tudás átadását illeti...

Alapelvek mindig az volt, hogy a hallgatókat az adatok tényyszerűségének vizsgálatára és elfogadására neveljem, megtanítsam az adatok olvasásának, csoportosításának módszerét, hiszen a statisztikus egyik jellemzője, hogy az eléje kerülő terjedelmes adathalmazból tudja kiválasztani, értelmezni a szükséges információkat. Ezt a módszert főleg a közgazdasági/üzleti ismeretek átadása révén alkalmaztam, de természetesen kitekintettem a szélesebb értelemben vett társadalmi-szociológiai jellegű információkra is. Mindig igyekeztem közvetíteni hallgatóimnak *Kőrösy József* kiemelkedő magyar statisztikusunk hitvallását, miszerint azért kell törekedni a társadalmi-gazdasági tények feltárására, mert csak a valóság ismeretében lehet jobbra tenni a társadalom életét. Ebből az alapállásból kiindulva reagáltunk a technológiai változásokra, és változtattuk folyamatosan az oktatási és a számonkérési módszereket. Kezdetben a személyes jelenlétű vizsgáztatás is jelen volt,

majd egyre meghatározóbbá vált az írásbeli beszámoltatás módszere, a legutóbbi időkben pedig széleskörűen alkalmazzuk a számítástechnika által nyújtotta lehetőségeket. A matematikai-statisztikai ismereteket az alkalmazott statisztika segítségével oktatjuk, nagy szerepet kapnak a statisztikai példatárak, ezek révén tudunk egyes célzott módszereket elsajátíttatni. A példatárakat elég sokszor kellett felülvizsgálnunk, így olyan aktuális, a hallgatókat érdeklő példákat állítunk össze, amelyek segítik egy adott módszertani probléma megértését. Az általunk összeállított statisztikával kapcsolatos tankönyveket is ebben a szellemben készítettük. A legutóbbi évekig a számonkérés egyik alapja a szakdolgozat volt, azonban a mesterséges intelligencia (MI) terjedése ezt a módszert is befolyásolja, egyre jobban terjed a hallgatók körében ennek a korunkban alapvető jelentőséggel bíró eszköz(rendszer)nek a használata, ezért az oktatás és a számonkérés formáját is jelentősen át kell alakítanunk. A jövőben esettanulmányok és portfóliók segítségével jobban kívánunk építeni a hallgatók egyéni és önálló munkájára. Ez a módszer azonban jelentős informatikai tudást feltételez, ezért egyetemünk nagy súlyt fektet arra, hogy a hallgatók ilyen jellegű ismeretekkel is rendelkezzenek.

Hogyan változott a diákok hozzáállása a statisztika stúdiumának elfogadása terén, érzékelhető volt-e a középiskolai statisztikaoktatás minőségének változása, milyen felkészültséggel érkeznek a tanulók a felsőfokú statisztika oktatásának rendszerébe?

A hallgatói attitűd változásához jelentősen hozzájárult, hogy a rendszerváltozás után jelentősen megnőtt a felsőoktatásban tanulók létszáma. A korábbi időszakban az adott korosztályból csak legfeljebb 10% lehetett a továbbtanulók aránya, azt követően pedig akár a 30%-ot is elérhette. Ami nem baj, mivel a cél a felsőfokú végzettségűek arányának folyamatos növelése, de a mindennapokban sokszor kihívások elé állítja az oktatókat, mert ebből az következik, hogy széles skálán mozog a statisztikát választó hallgatók középiskolában szerzett ismereteinek minősége. Ezeket az alapokat ma elsősorban a matematika tantárgy keretében sajátítják el a középiskolások, felkészültségük elég komoly heterogenitást mutat, ezért egyetemünkön jelentős erőfeszítést kell tennünk annak érdekében, hogy a hallgatóink középiskolában szerzett tudása közötti különbségeket kiegyenlítsük, és biztosítsuk a gazdasági jellegű, ezen belül a matematikai-statisztikai ismeretek hatékony átadását. Emellett oldanunk kell hallgatóink idegenkedését a statisztika világtól – amely hozzáállás az évtizedek során alig változott –, és amennyire lehetséges, vonzóvá kell tennünk számukra ezt a stúdiumot. Nem vagyok híve annak, hogy a fenti problémákat a középiskolai képzés számlájára írjam, inkább azon vagyunk, hogy különböző formákkal, vendéglőadá-

sokkal, vetélkedők szervezésével segítsük a középiskolákat abban, hogy a statisztikához köthető ismereteket hatékony módon tudják közvetíteni a diákjaiknak. Oktatói tevékenységünk során igyekszünk bemutatni a statisztikai ismeretek hasznosságát, hogy a hallgatók a majdani munkahelyükön jól tudják hasznosítani az egyetemünkön megszerzett tudást. Ebben sokat segít, hogy a legtöbb alapképzési szakhoz tartozik legalább féléves kötelező szakmai gyakorlat, amely segíti a hallgatókat a megszerzett elméleti ismereteik hasznosítását.

Szakmai pályafutásod fontos részét képezi, hogy tevékenyen részt veszel az egyetemen belüli és kívüli oktatásszervezésben, és aktív szakmai közéleti tevékenységet is folytatsz. Először beszélnünk kellene az egyetemen belüli oktatásszervezésről, hiszen számos vezető tisztséget töltöttél be az egyetemen...

Igen, voltam többek között tanszékvezető, rektorhelyettes, rektor és egyéb, az egyetem irányításában részt vevő testület, például a szenátus és a tudományos tanács tagja. A felsőfokú oktatási rendszer áttekintését segítette, hogy egy ideig a Magyar Rektori Konferencia társelnöke, elnöke lehettem. Személy szerint sokat köszönhetek egykori tanáromnak és mentoromnak, *Besenyi Lajos* professzornak, a Miskolci Egyetem egykori rektorának, aki sokat segített, és tanácsokkal látott el szakmai közéleti tevékenységem során. Egyetemünkön számos, az oktatással kapcsolatos módszertani, szervezeti problémát kellett megoldanunk, hiszen a hallgatói állomány bővülése, összetételének módosulása jelentős kihívás elé állította a főiskola, egyetem vezetését. Folyamatos volt a külső körülmények változása, az önköltséges és az államilag támogatott képzés helyes arányának megállapítása, a nappali, a levelező, a távoktatási munkarendű képzések, majd később a duális képzések egymással összhangban lévő megszervezése. Sokszor változtak a tantervek, és a tantárgyak belső tartalma is folyamatosan átalakult. Mindig a kor igényeinek megfelelően kellett összeállítanunk a tartalmukat, a különböző stúdiumokkal kapcsolatos példatárakat állandóan frissítenünk kellett. Közben figyeltük a hazai és a külföldi, hasonló profilú felsőoktatási intézmények működését, módszertani megoldásaikat, és állandó feladatunk volt intézményünk anyagi és emberi erőforrásainak biztosítása. Ehhez szorosan hozzátartozik az informatikai hardver- és szoftvereszközök biztosítása, hiszen nélkül ma már nem lehet magas színvonalú felsőfokú oktatási tevékenységet végezni. El lehet képzelni, hogy egy ilyen bonyolult felépítésű szervezet, mint egy egyetem működtetése, milyen konfliktusokkal jár. Azt szoktam mondani, hogy miután a Mérleg jegyében születtem, fő törekvésem az volt, hogy a problémákat – ha lehetett – a felek meghallgatása, a megegyezésre törekvés jegyében oldjam meg, de természetesen időnként fel kellett vállalnom az egyszemélyes és kevésbé népszerű döntéseket is. A következetességet mindig fontosnak tartottam, ahogy a szervezet belső kultúrájának alakítását és az

emberekkel való személyes foglalkozást is. Lényegesnek tartottam, hogy az oktató és a támogató területeken dolgozó nem oktató kollégák is világosan lássák az intézmény céljait, és azonosulni tudjanak azokkal.

Rendkívül sok szakmai szervezetnek voltál tagja, tisztségviselője. Ezek közül melyek voltak a legjelentősebbek, és milyen feladatokat kellett elvégezned?

Talán a legmegtisztelőbb szakmai feladatom, hogy az MTA Statisztikai és Jövő-kutatási Tudományos Bizottság tagja, társelnöke voltam, jelenleg elnöke lehetek. E bizottságban több fontos, az egész szakmát érintő kérdésekről tárgyalhatunk. A közelmúltban például több, a szakmai közéletben felmerült statisztikai kérdést is megvitattunk: foglalkoztunk többek között az egyetemi oktatók publikációs dilemmáival, és ajánlásokat fogadtunk el a statisztikai próbákról, a minta reprezentativitásáról. A legutóbbi időben pedig az egyik legnagyobb feladatunk az MTA alapítása 200 éves évfordulójának ünneplése volt. Bizottságunk profiljának megfelelően több egész napos konferenciát szerveztünk, sok előadás hangzott el híres statisztikusok munkásságáról, két kiállítást is rendeztünk, amihez nagy segítséget nyújtottak a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) és a KSH Könyvtárának munkatársai. Szakmai szempontból fontos volt számomra, hogy 2006-tól az Országos Statisztikai Tanács tagja, ezen belül néhány évig a tanács elnöke lehettem. Ebben a funkcióban képet kaphattam a Hivatalos Statisztikai Szolgálat, ezen belül a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) működéséről, fontosabb, a statisztikát érintő folyamatok történéseiről. Itt meg kell jegyezmem, hogy a KSH vezetőivel és szakértő munkatársaival az elmúlt évtizedekben folyamatosan szoros szakmai kapcsolatban voltam, egyetemünk együttműködési megállapodást is kötött a hivatallal, részt veszünk a különböző oktatási programjaiban, például a felsőfokú hallgatók részvételével történő, a statisztikát fókuszba helyező vetélkedők szervezésében. Intézményünkben pedig elindítottuk a Statisztikus elemző szakirányt, amely mára már átalakult ugyan, de az évenként két alkalommal megrendezett statisztikai projekt-napok továbbra is igen népszerűek a hallgatók körében. Nagyon fontosnak tartom, hogy a 2007-ben alapított Nemzeti Fenntartható Fejlődés Tanács tagja lehetek, ugyanis ez a szervezet foglalkozik korunk legnagyobb kihívásainak egyikével, hogy miképpen lehet a gazdasági, társadalmi fejlődést összehangolni a klímaváltozással, a természetvédelemmel kapcsolatos feladatokkal. A szervezet tagjaként azzal foglalkozom, hogy a felsőfokú intézményekben tanulók hogyan viszonyuljanak e sorsdöntő, a felnőtt életüket alapvetően befolyásoló témához. Fontos módszertani kérdés, hogy a különböző tantárgyakban hogyan jelenjen meg a fenntartható fejlődés témája, milyen szemléletbeli változásra van szükség, amely a hallgatókat felkészíti jövőbeni szakmai feladataik ellátására.

Néhány civil szerveződésnek is tagja, illetve vezető tisztségviselője vagy, milyen tapasztalatokat szerezte el ezekben a szervezetekben?

E szervezetek közül kiemelném a Magyar Statisztikai Társaságot (MST), amelynek tagja vagyok, és egy ideig alelnöke voltam, ezen belül részt vettem 2006-ban a Statisztika-oktatási Szakosztály megalakulásának szervezésében, amelynek több éven át elnöke voltam. Pályafutásom során végig követtem a társaság tevékenységét, sok konferenciáján vettem részt, és előadásokat is tartottam, főleg a felsőoktatást érintő kérdésekről. A társaság köztudottan szorosan kötődik a KSH-hoz, vezető tisztségviselőinek jelentős része a hivatal munkatársa volt. Annak idején, amikor a Statisztika-oktatási Szakosztályt létrehoztuk, az egyik cél az volt, hogy némileg oldjuk ezt a szoros kapcsolatot, és minél szélesebb körben nyissuk ki a kapukat, valamint fórumot teremtsünk azoknak az oktatóknak, akik munkájuk során a statisztikai ismeretek átadásával foglalkoznak. A szakosztályban dolgozók aktivitása az évek során igen változó volt – ugyanez vonatkozik a társaság működésének egészére is –, de az alapvető célkitűzésünk azért teljesült, több olyan összejövetelünk volt, ahol a statisztika oktatásának alapvető kérdéseit megvitázhattuk.

A napjainkat előzőnlő jelentős mennyiségű információ közötti eligazodásban mennyire segíthet a statisztikai tudás értő alkalmazása? Hogyan látod korunkban a statisztika megítélését, társadalmi elfogadottságát?

A mai kor problémája nem az adatok hiánya, hanem a ránk zúduló hatalmas információmennyiség és az óriási adatbázisokban való eligazodás. A statisztikai jártaságra nagyobb szükség van, mint valaha. A fejlett technológia, a korszerű informatikai eszközök alkalmazása nem írhatja felül az adatok kezelésének tartalmi kérdéseit. A statisztikus célja elsősorban a társadalmi-gazdasági folyamatok mérése, számszerű megragadása. Ehhez tudnunk kell feltenni pontos, megválaszolásra váró kérdéseket, amelyekhez adatokat gyűjtünk, válogatunk, lekérdezzük, értelmezzük. Ezt követően jöhet a feldolgozás, amelyhez megint csak tudnunk kell kiválasztani a megfelelő módszereket, ismernünk kell azok alkalmazásának feltételeit. A végén pedig a felhasználó számára össze kell állítani a döntéselőkészítő, elemző vagy tájékoztató anyagokat. Én valahogy így képzelem el az adatalapú döntéshozatal folyamatát. Némi szakmai elfogultsággal úgy gondolom, hogy aki nem érti a statisztika nyelvét, az nem érti a 21. században körülöttünk zajló folyamatokat, legyen szó akár közvetlen környezetünkről, az üzleti világról, vagy a társadalmi és gazdasági folyamatokról.

Köszönöm a beszélgetést, jó egészséget kívánok!